

[Ritt Bjerregaard]

Modydelsen vil blive en tilsvarende amerikansk tilbagetrækning fra Vesttyskland.

Det er vanskeligt og endnu for tidligt at afgøre, hvor Danmarks interesser befinder sig i de opbrud, der er ved at komme i gang. På den ene side vil vi kunne have glæde af en udtynding af det militære potentiel i Centraleuropa og en yderligere udbygning af et stort og købedygtigt marked lige syd for vores grænse. På den anden side har vi som naboer til et stærkt og selvhævende Tyskland fra 1864 til 1945 gjort nogle erfaringer, der ikke umiddelbart frister til gentagelse.

Hvad vi fra dansk side kan gøre, er først og fremmest at sætte mere ind på at følge udviklingen i såvel Øst som Vest og entydigt støtte de demokratiske kræfter i de østeuropæiske lande, og en aktiv dansk Østpolitik må være en klar nødvendighed.

Det ser ud til, at de næste år vil blive en spændende tid, der vil lægge nye spor ud for Danmarks placering i Europa i det 21. århundrede.

Fischer (KF):

Den seneste tids udvikling i dele af Østeuropa og Sovjetunionen giver på såvel det politiske som på det økonomiske område håb om en bedre fremtid for vore østlige naboer. For den samlede europæiske udvikling giver det muligheder for mere harmoniske forbindelser landene imellem, og det kan ikke mindst betyde vigtige fremskridt på det sikkerhedspolitiske område i Øst-Vest-forholdet.

Politisk ser vi nu i høj grad en virkeliggørelse af de principper, som de vestlige lande lagde afgørende vægt på som led i Helsingforsaftalerne fra 1975: styrkelse af menneskerettighederne, større personlig frihed, frihed på informationsområdet. Som den tyske udenrigsminister Genscher har udtrykt det om Helsingforsaftalerne, indebærer de, at en stats borgere kan blande sig i denne stats indre anliggender. Det er, hvad østeuropæiske og sovjetiske borgere i denne tid giver sig til på en stærk og bemærkelsesværdig måde. Vi er vidne til et sammenbrud for et samfundssystem bygget på den marxistisk-leninistiske model, et system, der i årtier har betydet ulykke, ufrihed og fattigdom for millioner af mennesker i landene øst for os. I nogle Østlande er systemsammenbruddet endnu ikke en kendsgerning, men disse landes to-

talitære magtapparater vil ikke i længden kunne fastholde en partielites dominerende position, ikke mindst når der rundt om sådanne systemer opstår nye demokratier.

I lande som Polen og Ungarn er samfundsdebatten i frihed og pluralisme ved at svare til, hvad vi betragter som en selvfølge i vore lande. Vi ser, hvordan disse lande betragter et folkestyre som det danske, vor markedsøkonomi, vore menneskerettigheder som forbillede.

Ungarerne kan rejse frit. Man har bragt lovgivningen i overensstemmelse med Menneskerettighedsdeklarationen om, at frit valg af bolig og opholdssted er en grundlæggende menneskeret, og i landets nye straffelov er begrebet statsfjendtlig virksomhed ændret, så det ideologiske indhold er strøget.

Vi hilser Polens nye regering velkommen. Den er blevet en realitet som følge af Solidaritetets bemærkelsesværdige arbejde, udtrykt ved modige menneskers årelange indsats med stor personlig risiko og med mange ofre og afsavn. Navne som Adam Michnik og Lech Walesa er indgået i europæisk historie.

For så vidt angår Sovjetunionen er det en kendsgerning, at der er sket betydelige fremskridt på menneskerettighedsområdet i form af løsladelse af politiske fanger og med en åbenhed i samfundsdebatten, som blot for få år siden var utænkelig.

De samfundsmæssige ændringer i Sovjet er givetvis iværksat af Gorbatsjov og kredsen omkring ham for at imødegå et faretruende sammenbrud af det sovjetiske økonomiske og teknologiske system, men afledet heraf er kommet politiske ændringer med en selvforstærkende demokratisk udvikling, der giver håb om, at et tilbageslag til stalinismens metoder vil være utænkelig.

Men der er i dag i Sovjet stor afstand mellem politbureauemedlemmet Ligatjov, repræsenterende det gamle magtsystem, og nobelpristageren Sakharov, hvis legendariske indsats for demokrati og det enkelte menneskes rettigheder har aftunget respekt overalt i verden. Men alene den kendsgerning, at mennesker som Sakharov eller Jeltsin kan komme til orde i sovjetiske medier, giver grund til optimisme.

Tilsvarende positive ord kan desværre ikke siges om udviklingen i andre østeuropæiske lande. I Rumænien oplever vi, hvorledes et hårdhændet partidiktatur præget af en enkelt